

Cuprins¹⁾

LEGEA NR. 53/2003 – CODUL MUNCII	5
Titlul I. Dispoziții generale	5
Capitolul I. Domeniul de aplicare	5
Capitolul II. Principii fundamentale	6
Titlul II. Contractul individual de muncă	8
Capitolul I. Încheierea contractului individual de muncă	9
Capitolul II. Executarea contractului individual de muncă	17
Capitolul III. Modificarea contractului individual de muncă	18
Capitolul IV. Suspendarea contractului individual de muncă	20
Capitolul V. Înțetarea contractului individual de muncă	24
<i>Secțiunea 1. Înțetarea de drept a contractului individual de muncă</i>	24
<i>Secțiunea a 2-a. Concedierea</i>	26
<i>Secțiunea a 3-a. Concedierea pentru motive care țin de persoana salariatului</i>	27
<i>Secțiunea a 4-a. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului</i>	28
<i>Secțiunea a 5-a. Concedierea colectivă. Informarea, consultarea salariaților și procedura concedierilor colective</i>	29
<i>Secțiunea a 6-a. Dreptul la preaviz</i>	31
<i>Secțiunea a 7-a. Controlul și sancționarea concedierilor nelegale</i>	32
<i>Secțiunea a 8-a. Demisia</i>	32
Capitolul VI. Contractul individual de muncă pe durată determinată	33
Capitolul VII. Munca prin agent de muncă temporară	35
Capitolul VIII. Contractul individual de muncă cu timp parțial	42
Capitolul IX. Munca la domiciliu	43
Titlul III. Timpul de muncă și timpul de odihnă	50
Capitolul I. Timpul de muncă	50
<i>Secțiunea 1. Durata timpului de muncă</i>	50
<i>Secțiunea a 2-a. Munca suplimentară</i>	52
<i>Secțiunea a 3-a. Munca de noapte</i>	52
<i>Secțiunea a 4-a. Norma de muncă</i>	53
Capitolul II. Repausuri periodice	54
<i>Secțiunea 1. Pauza de masă și repausul zilnic</i>	54
<i>Secțiunea a 2-a. Repausul săptămânal</i>	54
<i>Secțiunea a 3-a. Sărbătorile legale</i>	55
Capitolul III. Concediile	56
<i>Secțiunea 1. Concediul de odihnă anual și alte concedii ale salariaților</i>	56
<i>Secțiunea a 2-a. Concediile pentru formare profesională</i>	58
Titlul IV. Salarizarea	59
Capitolul I. Dispoziții generale	59
Capitolul II. Salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată	60
Capitolul III. Plata salariului	61

¹⁾ Actele normative cuprinse în prezenta lucrare au fost actualizate la data de 26 ianuarie 2020.

Capitolul IV. Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale	62
Capitolul V. Protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acesteia	62
Titlul V. Sănătatea și securitatea în muncă	62
Capitolul I. Reguli generale	62
Capitolul II. Comitetul de securitate și sănătate în muncă	64
Capitolul III. Protecția salariaților prin servicii medicale	65
Titlul VI. Formarea profesională	65
Capitolul I. Dispoziții generale	65
Capitolul II. Contracte speciale de formare profesională organizată de angajator	67
Capitolul III. Contractul de ucenicie la locul de muncă	68
Titlul VII. Dialogul social	68
Capitolul I. Dispoziții generale	68
Capitolul II. Sindicatele	69
Capitolul III. Reprezentanții salariaților	70
Capitolul IV. Patronatul	70
Titlul VIII. Contractele colective de muncă	71
Titlul IX. Conflictele de muncă	72
Capitolul I. Dispoziții generale	72
Capitolul II. Greva	72
Titlul X. Inspecția muncii	72
Titlul XI. Răspunderea juridică	86
Capitolul I. Regulamentul intern	86
Capitolul II. Răspunderea disciplinară	86
Capitolul III. Răspunderea patrimonială	88
Capitolul IV. Răspunderea contravențională	90
Capitolul V. Răspunderea penală	92
Titlul XII. Jurisdicția muncii	94
Capitolul I. Dispoziții generale	94
Capitolul II. Competența materială și teritorială	97
Capitolul III. Reguli speciale de procedură	99
Titlul XIII. Dispoziții tranzitorii și finale	99
INDEX	102
LEGEA DIALOGULUI SOCIAL NR. 62/2011	110
CONSTITUȚIA ROMÂNIEI (extras)	152
LEGISLAȚIE CONEXĂ	
Legea nr. 31/1991 privind stabilirea duratei timpului de muncă sub 8 ore pe zi pentru salariații care lucrează în condiții deosebite – vătămătoare, grele sau periculoase	156

Legea concediului paternal nr. 210/1999	157
Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați.....	158
Ordinul nr. 64/2003 pentru aprobarea modelului-cadru al contractului individual de muncă.....	174
O.U.G. nr. 96/2003 privind protecția maternității la locurile de muncă.....	176
Legea nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă.....	184
Legea nr. 67/2006 privind protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acestora.....	190
Legea securității și sănătății în muncă nr. 319/2006	192
Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (<i>extras</i>).....	210
Legea nr. 467/2006 privind stabilirea cadrului general de informare și consultare a angajaților.....	212
Legea nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri.....	215
Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri.....	225
H.G. nr. 1260/2011 privind sectoarele de activitate stabilite conform Legii nr. 62/2011.....	239
Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social.....	247
Legea nr. 91/2014 privind acordarea unei zile lucrătoare libere pe an pentru îngrijirea sănătății copilului.....	255
O.G. nr. 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România (<i>extras</i>).....	257
Legea nr. 219/2015 privind economia socială.....	281
Legea nr. 16/2017 privind detașarea salariaților în cadrul prestării de servicii transnaționale.....	291
H.G. nr. 905/2017 privind registrul general de evidență a salariaților.....	311
Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă.....	320
Legea nr. 176/2018 privind internshipul.....	323

LEGEA NR. 53/2003¹⁾ – CODUL MUNCII

Titlul I Dispoziții generale

Capitolul I Domeniul de aplicare

Art. 1. (1) Prezentul cod reglementează domeniul raporturilor de muncă, modul în care se efectuează controlul aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă, precum și jurisdicția muncii.

(2) Prezentul cod se aplică și raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale, numai în măsura în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii.

- **RIL. V. Dec. ICCJ (Complet RIL) nr. 16/2016** (*infra*, art. 278).
- **JURISPRUDENȚĂ. Dec. ICCJ (SC I) nr. 3165/2011** (www.scj.ro): „În conformitate cu art. 1 CM, acest act normativ reprezintă dreptul comun în materia raporturilor individuale și colective de

¹⁾ Rep. (M. Of. nr. 345 din 18 mai 2011), în temeiul art. V din L. nr. 40/2011 pt. modific. și compl. L. nr. 53/2003 – CM (M. Of. nr. 225 din 31 martie 2011), dându-se textelor o nouă numerotare.

Istoric:

- **L. nr. 76/2012** pt. punerea în aplicare a NCPC (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012; în vigoare de la 15 februarie 2013);
- **L. nr. 147/2012** pt. modific. art. 139 alin. (1) CM (M. Of. nr. 509 din 24 iulie 2012);
- **L. nr. 187/2012** pt. punerea în aplicare a NCP (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012; în vigoare de la 1 februarie 2014);
- **L. nr. 2/2013** priv. unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a NCPC (M. Of. nr. 89 din 12 februarie 2013);
- **L. nr. 255/2013** pt. punerea în aplicare a NCPP și pentru modific. și compl. unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (M. Of. nr. 515 din 14 august 2013; în vigoare de la 1 februarie 2014);
- **L. nr. 77/2014** pt. modific. alin. (4) al art. 251 CM (M. Of. nr. 470 din 26 iunie 2014);
- **L. nr. 12/2015** pt. modific. și compl. CM (M. Of. nr. 52 din 22 ianuarie 2015);
- **L. nr. 97/2015** pt. modific. art. 137 alin. (1) CM (M. Of. nr. 316 din 8 mai 2015);
- **D.C.C. nr. 279/2015** (M. Of. nr. 431 din 17 iunie 2015);
- **D.C.C. nr. 814/2015** (M. Of. nr. 950 din 22 decembrie 2015);
- **D.C.C. nr. 261/2016** (M. Of. nr. 511 din 7 iulie 2016);
- **L. nr. 57/2016** pt. modific. și compl. L. nr. 273/2004 priv. procedura adopției, precum și a altor acte normative (M. Of. nr. 283 din 14 aprilie 2016; intrată în vigoare la 120 zile de la publicare);
- **L. nr. 176/2016** pt. modific. alin. (1) al art. 139 CM (M. Of. nr. 808 din 13 octombrie 2016);
- **L. nr. 220/2016** pt. compl. alin. (1) al art. 139 CM (M. Of. nr. 931 din 18 noiembrie 2016);
- **O.U.G. nr. 53/2017** pt. modific. și compl. CM (M. Of. nr. 644 din 7 august 2017);
- **L. nr. 64/2018** pt. compl. alin. (1) al art. 139 CM (M. Of. nr. 226 din 13 martie 2018);
- **L. nr. 88/2018** priv. aprob. O.U.G. nr. 53/2017 pt. modific. și compl. CM (M. Of. nr. 315 din 10 aprilie 2018);
- **L. nr. 127/2018** pt. modific. și compl. unor acte normative priv. personalul navigant (M. Of. nr. 491 din 14 iunie 2018);
- **O.U.G. nr. 96/2018** priv. prorog. unor termene, precum și pt. modific. și compl. unor acte normative (M. Of. nr. 963 din 14 noiembrie 2018);
- **O.U.G. nr. 26/2019** pt. modific. și compl. unor acte normative (M. Of. nr. 309 din 19 aprilie 2019);
- **L. nr. 93/2019** pt. aprob. O.U.G. nr. 96/2018 (M. Of. nr. 354 din 8 mai 2019);
- **L. nr. 153/2019** pt. compl. art. 139 CM (M. Of. nr. 623 din 26 iulie 2019).

muncă, inclusiv a raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale, în măsura, însă, în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii. Această constatare este valabilă din perspectiva normelor de drept substanțial, nu și a celor de drept procesual, în privința cărora CM rămâne lege specială în raport cu CPC, ca de altfel și cele ale L. nr. 168/1999 [abrogată prin L. nr. 62/2011] (conform art. 721 CPC, «dispozițiile codului (...) se aplică și în materiile prevăzute de alte legi, în măsura în care acestea nu cuprind dispoziții potrivnice» [art. 2 alin. (2) NCP: «dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare»]). Ca atare, normele de competență cuprinse atât în L. nr. 168/1999 [abrogată prin L. nr. 62/2011], cât și în CM, sunt norme speciale, concursul dintre ele soluționându-se în favoarea celor ulterioare, în speță, a celor CM».

Art. 2. Dispozițiile cuprinse în prezentul cod se aplică:

- a) cetățenilor români încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă în România;
- b) cetățenilor români încadrați cu contract individual de muncă și care prestează activitatea în străinătate, în baza unor contracte încheiate cu un angajator român, cu excepția cazului în care legislația statului pe al cărui teritoriu se execută contractul individual de muncă este mai favorabilă;
- c) cetățenilor străini sau apatrizi încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă pentru un angajator român pe teritoriul României;
- d) persoanelor care au dobândit statutul de refugiat și se încadrează cu contract individual de muncă pe teritoriul României, în condițiile legii;
- e) ucenicilor care prestează muncă în baza unui contract de ucenicie la locul de muncă;
- f) angajatorilor, persoane fizice și juridice;
- g) organizațiilor sindicale și patronale.

Capitolul II Principii fundamentale

Art. 3. (1) Libertatea muncii este garantată prin Constituție. Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană este liberă în alegerea locului de muncă și a profesiei, meseriei sau activității pe care urmează să o presteze.

(3) Nimeni nu poate fi obligat să muncească sau să nu muncească într-un anumit loc de muncă ori într-o anumită profesie, oricare ar fi acestea.

(4) Orice contract de muncă încheiat cu nerespectarea dispozițiilor alin. (1)-(3) este nul de drept.

• **JURISPRUDENȚĂ. D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 689/2008 (M. Of. nr. 570 din 29 iulie 2008):** „dreptul la muncă nu poate fi îngrădit, el semnificând însuși dreptul pe care îl are o ființă umană de a trăi procurându-și resursele necesare vieții prin munca sa. Astfel, dispozițiile constituționale consacără libertatea alegerii profesiei, meseriei sau ocupației, libertatea alegerii locului de muncă, protecția socială a muncii, retribuirea muncii depuse, dreptul la negocieri și caracterul obligatoriu al convențiilor colective încheiate ca urmare a acestor negocieri”.
V. și D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 520/2005 (infra, art. 52).

Art. 4. (1) Munca forțată este interzisă.

(2) Termenul *muncă forțată* desemnează orice muncă sau serviciu impus unei persoane sub amenințare ori pentru care persoana nu și-a exprimat consimțământul în mod liber.

(3) Nu constituie muncă forțată munca sau activitatea impusă de autoritățile publice:

- a) în temeiul legii privind serviciul militar obligatoriu;
- b) pentru îndeplinirea obligațiilor civice stabilite prin lege;

c) în baza unei hotărâri judecătorești de condamnare, rămasă definitivă, în condițiile legii;
d) în caz de forță majoră, respectiv în caz de război, catastrofe sau pericol de catastrofe precum: incendii, inundații, cutremure, epidemii sau epizootii violente, invazii de animale sau insecte și, în general, în toate circumstanțele care pun în pericol viața sau condițiile normale de existență ale ansamblului populației ori ale unei părți a acesteia.

• **DISPOZIȚII CONEXE. L. nr. 395/2005** *priv. suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu și trecerea la serviciul militar pe bază de voluntariat (M. Of. nr. 1155 din 20 decembrie 2005; cu modif. ult.): „Art. 2. (1) Începând cu data de 1 ian. 2007, executarea serviciului obligatoriu, în calitate de militar în termen și militar cu termen redus, se suspendă. Art. 3. Pe durata stării de război, a stării de mobilizare, precum și pe timpul stării de asediu, executarea serviciului militar devine obligatorie, în condițiile legii”.*

Art. 5. (1) În cadrul relațiilor de muncă funcționează principiul egalității de tratament față de toți salariații și angajatorii.

(2) Orice discriminare directă sau indirectă față de un salariat, bazată pe criteriile de sex, orientare sexuală, caracteristici genetice, vârstă, apartenență națională, rasă, culoare, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, handicap, situație sau responsabilitate familială, apartenență ori activitate sindicală, este interzisă.

(3) Constituie discriminare directă actele și faptele de excludere, deosebire, restricție sau preferință, întemeiate pe unul sau mai multe dintre criteriile prevăzute la alin. (2), care au ca scop sau ca efect neacordarea, restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării drepturilor prevăzute în legislația muncii.

(4) Constituie discriminare indirectă actele și faptele întemeiate în mod aparent pe alte criterii decât cele prevăzute la alin. (2), dar care produc efectele unei discriminări directe.

• **JURISPRUDENȚĂ. D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 548/2013** (M. Of. nr. 110 din 13 februarie 2014): „principiul constituțional al egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea, el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite”.

D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 539/2015 (M. Of. nr. 725 din 28 septembrie 2015): „21. (...) în numeroase rânduri CC a reținut în jurisprudența sa că principiul egalității în drepturi nu se aplică între persoanele fizice și juridice, întrucât acestea se află în situații obiectiv diferite, ce impun instituirea unui tratament juridic diferit (...). În toate aceste cazuri, Curtea a arătat că diferența de tratament juridic era determinată de anumite obiective urmărite de legiuitor – precum este intenția de responsabilizare a persoanei juridice cu privire la săvârșirea, de către prepușii lor, a contravențiilor –, de însăși natura acestor persoane, care face posibilă sau nu, după caz, aplicarea unui anumit tratament juridic, ori de pericolul social diferit rezultat din contravențiile săvârșite de persoanele fizice în comparație cu cele săvârșite de persoanele juridice. Prin urmare, tratamentul juridic diferit instituit în cazurile amintite între persoanele fizice și juridice se întemeiază pe criterii obiective. 22. Cu toate acestea, Curtea apreciază că instituirea unui tratament juridic diferit între persoanele fizice și juridice nu reprezintă o obligație pentru legiuitor și nici o consecință ce rezultă de plano din prevederile art. 16 alin. (1) Constituție. Mai mult, legiuitorul poate considera că este necesară instituirea unui tratament juridic uniform pentru persoanele fizice și juridice atunci când valorile sociale protejate ori drepturile și interesele altor persoane ar fi afectate în mod egal prin contravențiile săvârșite și nu există alte motive ce justifică instituirea unui tratament juridic diferențiat”.

Art. 6. (1) Orice salariat care prestează o muncă beneficiază de condiții de muncă adecvate activității desfășurate, de protecție socială, de securitate și sănătate în muncă, precum și de respectarea demnității și a conștiinței sale, fără nicio discriminare.

(2) Tuturor salariaților care prestează o muncă le sunt recunoscute dreptul la negocieri colective, dreptul la protecția datelor cu caracter personal, precum și dreptul la protecție împotriva concedierilor nelegale.

(3) Pentru munca egală sau de valoare egală este interzisă orice discriminare bazată pe criteriul de sex cu privire la toate elementele și condițiile de remunerare.

Art. 7. Salariații și angajatorii se pot asocia liber pentru apărarea drepturilor și promovarea intereselor lor profesionale, economice și sociale.

Art. 8. (1) Relațiile de muncă se bazează pe principiul consensualității și al bune-credințe.

(2) Pentru buna desfășurare a relațiilor de muncă, participanții la raporturile de muncă se vor informa și se vor consulta reciproc, în condițiile legii și ale contractelor colective de muncă.

• **JURISPRUDENȚĂ.** *V. D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 653/2011 (infra, art. 31).*

Art. 9. Cetățenii români sunt liberi să se încadreze în muncă în statele membre ale Uniunii Europene, precum și în oricare alt stat, cu respectarea normelor dreptului internațional al muncii și a tratatelor bilaterale la care România este parte.

Titlul II Contractul individual de muncă

• **JURISPRUDENȚĂ.** *D.C.C. (excepție de neconstituționalitate respinsă) nr. 539/2015 (M. Of. nr. 725 din 28 septembrie 2015): „14. (...) «desfășurarea raporturilor juridice de muncă în condițiile reglementate, în deplină cunoștință a drepturilor și îndatoririlor părților, siguranța și stabilitatea acestor raporturi prezintă interes general pentru întreaga societate, iar, în particular, atât pentru angajatori, cât și pentru salariați. Un rol deosebit de important pentru asigurarea acestor cerințe îl reprezintă contractul individual de muncă. 15. Contractul individual de muncă este convenția prin care se materializează voința angajatorului și a viitorului salariat de a stabili un raport juridic de muncă. În această convenție, negociată și liber consimțită, sunt prevăzute, în limitele stabilite de legislație și de contractele colective de muncă, toate elementele necesare pentru cunoașterea condițiilor de desfășurare și de încetare a raportului de muncă, drepturile, obligațiile și răspunderile ambelor părți. 16. Întrucât contractul individual de muncă reprezintă cea mai concludentă dovadă a ceea ce au convenit părțile, documentul pe baza căruia se poate verifica în ce măsură și-a îndeplinit obligațiile oricare dintre părți, ce drepturi poate revendica și ce răspunderi are, inclusiv în cadrul soluționării unor eventuale litigii, încheierea lui, chiar înainte de începerea raporturilor de muncă și în formă scrisă, este în interesul ambelor părți. 17. Răspunderea pentru încheierea contractului individual de muncă revine în mod firesc angajatorului. Existența contractului previne comportamentul abuziv al angajatorului, dar și atitudinea incorectă a salariatului în îndeplinirea sarcinilor pentru care s-a angajat. Încadrarea în muncă doar cu forme legale, pe baza unor contracte individuale de muncă, asigură atât cunoașterea, cât și exercitarea obligațiilor legale ce le revin celor care folosesc forță de muncă salarială». 18. De asemenea, (...) «încheierea în formă scrisă a contractului de muncă este justificată de combaterea unor practici ale angajatorilor prin care [...] se sustrăgeau de la plata impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat sau bugetului asigurărilor sociale de stat datorate prin efectul încheierii contractului de muncă. O atare conduită se reflecta negativ și în planul protecției sociale a angajatului care nu beneficia de stagiu de cotizare pentru perioadele lucrate neînregistrate de către angajator la autoritățile competente și nici de asigurare de sănătate sau socială». Cu același prilej, Curtea a arătat că «ceea ce se desfășoară împotriva legii nu poate fi acceptat nici în domeniul raporturilor de muncă, unde, pe lângă angajat și angajator, un rol preempant, dar conex, îl are statul prin prisma acordării în viitor a pensiei sau a altor forme de ajutor social, precum și a asistenței medicale»”.*